

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

גליון פרשת ”פנחס” - (גליון 40 שנת תשע”ו, יז’ תמוז תשע”ו, 23/יולי/2016)

ב”ה

”נקודה טובה” לפרשת ”פנחס” - זהירות מן הצבועים...

בסופה של פרשת השבוע שעבר - פרשת בלק, קרא זמרי נשיא שבט שמעון תגר על מנהיגותו של משה רבנו ופרש לאוהלו באופן בוטה ומתריס למעשה של זנות ועבודה זרה (פיתוי ”רומנטי” שסופו עבודה זרה) עם קְזָבִי בת צור - מלך מדין.

מעשהו של זמרי, היה שיאו של חטא זה, ככתוב: **”...וַיַּחַל הָעַם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מוֹאָב. וַתִּקְרְאֶן לָעַם לְזִבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן... וַיִּשְׁתַּחֲוּ לְאֱלֹהֵיהֶן... וַיַּחַר אֶף ה' בְּיִשְׂרָאֵל”** (במדבר כה, א-ג).

חטא זה של זנות ועבודה זרה, גרם למגפה שהפילה 24,000 חללים מישראל. אולם ברגע שפנחס הרג את זמרי ואת כזבי, נעצרה המגפה.

בתחילת **פרשתנו - פרשת פנחס**, משבח הקב”ה את פנחס ונותן לו שכר גדול - לו ולזרעו לדורות. כך מנגידה התורה (מלשון ניגוד) ומעמידה את החוטאים ואת זמרי בראשם כ”רעים” ואת פנחס הקנאי, כ”טוב”. כאן המקום להעיר, כי כחוט השערה היה בין הגדרת מעשה זה של פנחס כרצוי לפני הקב”ה לבין הגדרתו כרצח, שעונשו מיתת בית דין.

לימים, שימש מעשה זה, כחומר גלם לפתגם ולתובנה. הימים - ימי בית שני, בתקופת שלטון שושלת החשמונאים. כ 64 שנים לאחר תחילת מרד החשמונאים. והמלך הוא **אלכסנדר ינאי**, ששימש הן כמלך והן ככהן גדול.

זו היתה תקופה רוויית מתחים, מבית ומחוץ. מריבות ומתחים בין אלכסנדר ינאי ואחיו בשאלה מי ימלוך, בצד שורה ארוכה של מלחמות וכיבושים בצפון, בעבר הירדן, בעזה ועוד. ובעיקר, מתח פנימי בעם **בין הצדוקים לפרושים**, כאשר ינאי מצדד בצדוקים.

הצדוקים דבקו בעיקר בתורה שבכתב ודחו חלק מן המסורת של התורה שבעל פה. כך נולדה שורה שלמה של מחלוקות החל מסוגיית הישארות הנפש לאחר המוות, עולם הבא ותחיית המתים וכלה בשאלה מתי חל חג השבועות. האם הוא חל ”ממחרת השבת” - תמיד ביום ראשון כפשוטו, או בהתאם למסורת חז”ל, ביום החמישים שלאחר היום הראשון של פסח, בו שָׁבַתְנוּ ממלאכה. ועוד סוגיות רבות.

ינאי המלך תמך בצדוקים ופעל להפיכת הסנהדרין לצדוקית. מולם נצבו הפרושים - היהדות המחוייבת לתורה שבעל פה, למסורת חז”ל ולהלכה כפי שהתגבשה במהלך הדורות. סיבה נוספת למתח שבין ינאי המלך לפרושים, היתה רצונם של אלה **להפריד בין המלכות לכהונה**, דבר שכמובן לא מצא חן בעיני ינאי.

סכסוכים פנימיים אלה, הובילו בסופו של דבר למלחמת אחים. הסכסוך נמשך 6 שנים, והפיל לפי עדות יוסף בן מתתיהו חמישים אלף הרוגים, כשינאי מדכא את ההתקוממות באכזריות רבה בעזרת חיל שכירים והורג רבים מחכמי ישראל.

עם מותו לאחר 27 שנות מלוכה, עבר השלטון לידי אשתו - שלומציון אלכסנדרה המלכה, שהיתה אחותו של התנא רבי שמעון בן שטח והחזירה את סמכויות ההנהגה הרוחנית לידי הפרושים.

אחת התובנות שהעביר ינאי המלך לאשתו לפני מותו, נשארה בידנו והיא מופיעה בגמרא. וכך אמר לה: **תתייראי מן הצבועין” שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס”** (סוטה כב ע”ב).

קל להתנהל בעולם בו ברור מי הם הטובים ומי הם הרעים. אולם דעי לך, כי קיים גם סוג נוסף של אנשים. ישנם גם אנשים **צבועים**. כאלה העושים מעשים רעים כזמרי ומאידך, מתחזים ומציגים את עצמם כטובים וכצדיקים ובאים לבקש שכר כאילו עשו כמעשה פנחס ולא כמעשה זמרי.

”נְקוּדָה טוֹבָה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

על כך נאמר: **”כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לְעֵינָיו וְהוֹ”** (אבל ה') **יִרְאֶה לְלֵבָב”** (שמואל א פרק טז, ז).

חז”ל (שם), ציירו לנו דמויות נוספות של אנשים צבועים ומתחזים, שאין תוכם כבדם. אנשים הפוגמים בעולם ומקלקלים אותו מתוך ”צידקות” טועה וקלוקלת ובהם:

- **מתחזה** - מי שעושה את עצמו כצדיק וחסיד בחיצוניותו, אך אינו כזה באמת.
- **בעל גאווה** - מי שמתגאה בצדקותו וחסידותו, גם אם היא אמיתית.
- **”חסיד שוטה”** - אדם שאינו מציל טובעת מן הנהר בטענות של צניעות (לדוגמה).
- **”רשע ערום”** - ערום- מלשון עורמה. אדם המערים על חבריו ופועל באופן שאינו הוגן. לדוגמה: מי שמנסה לשכנע את הדיין בצדקת טענותיו במעמד צד אחד בלבד (כאשר בעל דינו אינו נמצא). או אדם שמשכנע את חברו למכור את נכסיו בזול ולהפסיד. וכן מי שמיקל בפסקי ההלכה שלו לעצמו, אך מחמיר על אחרים.

מתברר אם כן, כי בלעם - הקוסם והמנחש, אותו פגשנו בפרשת השבוע שעבר. גם הוא היה צבוע - **רשע ערום**. הוא יצא למסע אל בלק תחת אזהרות אלוקות חמורות **”לא תֵאָר (תקלל) אֶת הָעַם כִּי בְרוּךְ הוּא”** (במדבר כב, יב), אך בליבו התקווה כי יצליח להערים על הקב”ה ו”להשחיל” איזו קללה נגד עם ישראל ח”ו, ברגע קריטי כלשהו.

לרשימה ”מכובדת” זו של אנשים **שאינ תוכם כבדם**, ניתן להוסיף גם את ה”**נבל ברשות התורה**”. אותו אדם האוכל רק מן הכשר והמותר, אך זולל וסובא בשר ויין בכמויות ענק ומטביע את עצמו בהנאות העולם המותרות, מחוץ לכל פרופורציה. אמנם הכל ברשות התורה, אך באופן חריג ולא ראוי (רמב”ן, ויקרא פרק יט, ב).

על אנשים אלה נאמר, שגם אם הם יכסו את עצמם בטליתות כצדיקים וכפרושים (מן העולם) ופנימיותם האמתית תהיה נסתרת מבני האדם, הקב”ה הוא זה שרואה לְלֵבָב וסופם שיפרעו בהם מן השמים (סוטה, שם).

מול כל הצבועים האלה, ניתן להעמיד את **דמותם הייחודית של אבות האומה** אברהם יצחק ויעקב, שהתנהלו ביושר, בצדק, בהגינות ובחסד בתוך הבית פנימה וגם מול כל שכניהם הגויים, למרות כל ההצקות וההטרדות. התנהגות אצילית, שזיכתה אותם בכבוד ובהערכה רבים. ואכן, ”זה היה שבח האבות, שמלבד שהיו צדיקים וחסידים ואוהבי ה'... עוד היו 'ישרים', היינו: שהתנהגו עם אומות העולם... באהבה, וחשו לטובתם”. כך ראינו את אברהם אבינו מתפלל על רשעי סדום, את יצחק מתפייס עם אבימלך בקלות ונענה לבקשותיו ועוד (הקדמה ל”העמק דבר”, בראשית).

למרבה הפלא, גם **בלעם הרשע, שהיה ערום בדעת ועשה כמעשה זמרי** ורצה לקלל את עם ישראל בניגוד לצו הקב”ה, התקנא באבות האומה ה”ישרים” ובא לבקש מן הקב”ה שכר כשכרם, **בבחינת עושה כמעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס**.

”תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל” (במדבר כג, י) - ביקש בלעם לעצמו פרידה קלה מן העולם הזה (כגוויעתם של משה ואהרן), או לפחות מיתה טבעית ולא בחרב. וגם **”וַתְּהִי אַחֲרֵי כֵן מַהוּ”** (שם). רוצה אני גם שכר נאה בעולם הבא, כראוי לאנשים שהיו **ישרים במעשיהם**. ממש עושה כמעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס.

מדברינו, עולה הדרישה **ליושרה פנימית** (אינטגרטיב), **לכנות ולהגינות** של האדם, הן כלפי עצמו והן מול סביבתו.

”נקודה טובה” לפרשת השבוע - רעיון מן הפרשה, במבט עכשווי

פרשתנו הינה הזמנה לכל אחד מאתנו, לבחון את עצמו האם אכן תוכו כברו (חיצוניותו). האם יש התאמה בין התדמית שיצרנו לעצמנו כלפי חוץ, לבין ה”אני” האמיתי שלנו - מחשבותינו, רצונותינו ומעשינו. וניזהר, לבל נהיה מן הצבועים ומשאר מקלקלי העולם...

מברכת שבת טובה

אשה רוט

לכניסה או להסרה מרשימת התפוצה. ניתן לפנות למייל: nekudatova.roth@gmail.com

ארכיון ”נקודה טובה”: <http://www.pirsuma.com/parasha.php?cat=261>

נא לשמור על קדושת הגליון ולהכניסו לגניזה לאחר השימוש.

יש לך הערה או הארה? אשמח לקבל למייל הנ”ל.

אהבת? הפץ בין חבריך